

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**
СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ
Система забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти
сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 / ISO 9001:2015
Кафедра торговельного підприємництва та логістики

ЗАТВЕРДЖЕНО
Вченою радою
(пост. п. 6 від 14.06.2020 р.)
Ректор

А. А. Мазаракі

ПРОГРАМА
кваліфікаційного екзамену

освітній ступінь	«молодший бакалавр»
галузь знань	07 «Управління та адміністрування»
спеціальність	076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Київ 2020

Розповсюдження і тиражування без офіційного дозволу КНТЕУ заборонено

Автори: Н. Б. Ільченко, д-р. екон. наук, доц.,
Н. В. Пархасва, канд. техн. наук, доц.,
А. В. Кулік, канд. екон. наук, доц.,
І. В. Височин, д-р. екон. наук, проф.,
К. А. Пірковіч, канд. техн. наук, доц.

Програму кваліфікаційного екзамену розглянуто і затверджено на засіданні кафедри торговельного підприємництва та логістики 7 грудня 2020 р., протокол № 8.

Рецензенти: О. О. Кавун-Мошковська, канд. екон. наук, доц.,
О. В. Короленко, заст. генерального директора ТОВ «ІНТЕРОКО»

ПРОГРАМА кваліфікаційного екзамену

освітній ступінь	«молодший бакалавр»
галузь знань	07 «Управління та адміністрування» /
спеціальність	076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

ВСТУП

Програму кваліфікаційного екзамену розроблено відповідно до «Положення про порядок погодження, затвердження та подання рукописів наукових, навчальних та навчально-методичних видань».

Кваліфікаційний екзамен – це підсумковий етап навчання за освітньо-професійною програмою «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», який засвідчує ступінь сформованості компетентностей початкового (короткого) рівня вищої освіти «молодший бакалавр».

Мета кваліфікаційного екзамену – оцінювання рівня знань, умінь та навичок-компетентностей випускників за освітнім ступенем «молодший бакалавр».

Завдання кваліфікаційного екзамену – виявити рівень та якість підготовки студентів, ступінь оволодіння ними загальними і фаховими компетентностями, які будуть сприяти його соціальній мобільності та конкурентоспроможності на ринку праці; формування соціально-особистісних якостей випускників; здобуття професійно-орієнтованих знань, вмінь і здатності фахово вирішувати типові професійні завдання у галузі підприємництва, торгівлі та біржової діяльності, а також подальшого опанування освітнього ступеня «бакалавр».

1. СТРУКТУРА КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

Кваліфікаційний екзамен складається з двох етапів:

1. Теоретична частина, яка передбачає перевірку засвоєння теоретичного матеріалу, що формує загальні та спеціальні (фахові) компетентності, зазначені в освітньо-професійній програмі «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» підготовки початкового рівня вищої освіти «молодший бакалавр».

2. Практична частина, яка передбачає письмове розв'язання типових професійних завдань. Типові професійні завдання за змістовними модулями імітують умови (ситуації) практичної діяльності випускника на первинних посадах.

Теоретична частина. Програма перевірки знань кваліфікаційного екзамену містить дисципліни професійної підготовки (табл. 1).

Таблиця 1

*Перелік дисциплін професійної та практичної підготовки
для кваліфікаційного екзамену*

Спеціалізація	Дисципліна
Підприємництво, торгівля та біржова діяльність	Основи підприємництва Економіка торгівлі Товарознавство

Практична частина. Типові професійні завдання за змістовними модулями імітують умови (ситуації) практичної діяльності випускника на первинних посадах. Усього практична частина містить два ситуаційні завдання: одне – з дисциплін «Основи підприємництва», «Економіка торгівлі», друге – з дисципліни «Товарознавство».

2. ПРОГРАМА КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

Розділи програми складено на основі програм дисциплін, що увійшли до складу кваліфікаційного екзамену.

Під час підготовки до екзамену рекомендується користуватися літературою, список якої наведено в програмі.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ *змістовні модулі дисциплін*

ОСНОВИ ПІДПРИЄМНИЦТВА

Тема 1. Підприємництво – основа господарської діяльності

Підприємництво як економічна категорія. Теорія підприємництва. Суть підприємництва як форми господарювання. Мотиви започаткування підприємництва. Об'єктивні основи розвитку підприємництва в ринковій економіці. Закони та закономірності розвитку підприємництва.

Основні функції підприємництва: ресурсна, організаційна, стимулююча (мотиваційна) та творча. Принципи підприємницької діяльності. Підприємницька ідея, її джерела і методи творчого (евристичного) пошуку. Стартап, як метод залучення інвестицій.

Тема 2. Планування і організація підприємницької діяльності

Суб'єкти та організаційно-правові форми підприємницької діяльності. Порівняльний аналіз одноосібного володіння, партнерства, корпоративного підприємництва та франчайзингу. Особливі форми організації підприємництва.

Складні форми підприємницьких утворень. Поняття, цілі та задачі кооперації.

Господарські товариства неакціонерного типу. Сутність та основні типи акціонерних товариств. Основні види кооперативів.

Об'єднання підприємств: холдинги, фінансово-промислові групи та ін. Фактори вибору виду підприємництва. Характерні риси різних видів підприємництва (виробниче, комерційне, фінансове, посередницьке, страхове) Бізнес-планування, як основа підприємництва. Структура бізнес-плану.

Тема 3. Державне регулювання підприємництва

Права і обов'язки державних контролюючих органів щодо підприємницьких структур. Визначення статусу суб'єктів підприємництва.

Регулювання взаємодії суб'єктів підприємницької діяльності. Методи врегулювання спорів партнерів при здійсненні підприємницької діяльності. Принципи оподаткування підприємництва. Державне регулювання підприємництва в Україні.

Сутність та види відповідальності підприємців. Відповідальність за заняття протизаконною підприємницькою діяльністю. Заходи забезпечення виконання підприємницьких зобов'язань. Адміністративна відповідальність за здійснення правопорушень у галузі підприємницької діяльності. Обмеження підприємництва. Шахрайство та рейдерство. Принципи застосування засобів протидії.

Тема 4. Ризики підприємницької діяльності

Сутність підприємницького ризику. Фактори, які впливають на виникнення підприємницького ризику. Класифікація та ознаки ризиків в підприємстві. Сутність основних видів ризиків та їх особливості.

Підходи до управління ризиками в підприємстві. Шляхи нівелювання впливу ризиків на результативність підприємства

Функції підприємницьких ризиків. Леверидж як показник впливу структури капіталу на рівень підприємницького ризику. Процес управління підприємницьким ризиком. Оцінювання підприємницького ризику. Страхування підприємницьких ризиків.

Тема 5. Створення суб'єкту підприємництва

Основні етапи створення суб'єкту підприємництва. Процедура реєстрації суб'єкта підприємницької діяльності – фізичної особи підприємця. Одержання суб'єктом підприємницької діяльності – фізичною особою дозволу на оформлення замовлень на виготовлення печаток і штампів та їх виготовлення. Фінансові аспекти створення суб'єкту підприємництва.

Процедура державної реєстрації суб'єкта підприємницької діяльності — юридичної особи. Підготовка установчих документів підприємства. Відкриття банківського рахунку для формування статутного фонду господарського товариства. Одержання статусу та атрибутів суб'єкту підприємництва. Відкриття поточного банківського рахунку суб'єктові підприємницької діяльності — юридичній особі. Припинення підприємницької діяльності.

Тема 6. Конкуренція в підприємстві

Зміст та види конкуренції в системі підприємництва. Основні функції конкуренції. Форми та методи конкурентного суперництва. Конкурентоспроможність підприємства. Підприємницька таємниця, як засіб досягнення конкурентних переваг. Напрями впливу конкуренції на підприємство. Конкурентні стратегії підприємництва на ринку товарів та послуг. Державне регулювання конкуренції на ринку.

Тема 7. Фінансові аспекти підприємництва

Сутність фінансових відносин суб'єктів підприємницької діяльності. Організація фінансової діяльності підприємства. Банківські операції як забезпечення здійснення підприємництва. Банківське кредитування суб'єктів підприємництва: види, принципи, організація. Обґрунтування та розрахунок оптимального розміру кредиту, термінів його погашення. Форми небанківського кредитування: характеристика та роль в системі підприємництва. Кредитування як механізм стимулювання підприємництва. Державне та міжнародне кредитування підприємництва. Інвестування підприємницької діяльності. Розрахунок інвестиційного портфелю.

Тема 8. Ліцензування підприємництва

Поняття ліцензії та ліцензування. Види діяльності, що підлягають ліцензуванню в підприємстві. Порядок отримання ліцензії суб'єктами підприємницької діяльності. Нагляд і контроль у сфері ліцензування. Анулювання ліцензій. Відповідальність за порушення законодавства у сфері ліцензування під час провадження підприємницької діяльності. Особливості ліцензування зовнішньоекономічної діяльності.

Тема 9. Підприємницька таємниця

Сутність підприємницької таємниці. Елементи, які складають підприємницьку таємницю. Загрози безпеці підприємства від недостатнього захисту підприємницької таємниці. Основні елементи механізму захисту підприємницької таємниці. Комерційна таємниця в межах трудових відносин. Поняття «ноу-хау» в економіці підприємства. «Закритість технологій» результатів підприємницької діяльності.

Тема 10. Договірні взаємовідносини у підприємстві

Договір як форма закріплення партнерських зв'язків. Напрями і форми співробітництва партнерів. Види договорів у ринковій економіці. Оферта як попередня форма укладання договору. Структура та зміст договору. Формування умов договору підприємцем. Процедура укладання договору. Особливості укладання договорів купівлі-продажу, майнового найму, підряду та трудового.

Тема 11. Підприємницький успіх та культура бізнесу

Характеристика підприємницького успіху. Професійна культура підприємницької діяльності. Ділова етика підприємця. Соціальна відповідальність бізнесу. Особливості створення іміджу підприємця. Гудвіл як економічне відображення ділової репутації підприємця. Етика ділового спілкування. Ділове спілкування та форми обговорення ділових проблем. Службовий етикет. Професійна етика. Стратегічні підходи до проведення переговорів. Особливості міжнародного спілкування.

Тема 12. Організація міжнародного підприємництва

Мотиви розвитку міжнародного підприємництва. Форми та специфічні риси міжнародного підприємництва. Міжнародний рух капіталу. Принципи державного регулювання міжнародної підприємницької діяльності. Національні та міжнародні органи регулювання міжнародного підприємництва. Методи регулювання міжнародного підприємництва. Показники результативності міжнародного підприємництва.

Тема 13. Ефективність підприємництва

Методологічні підходи до оцінки ефективності підприємництва. Шляхи підвищення ефективності підприємництва: вибір ефективних форм підприємницької діяльності, активізація інноваційно-інвестиційної діяльності, підвищення конкурентоспроможності продукції. Оптимізація поточних витрат і розмірів підприємства.

Тема 14. Припинення підприємницької діяльності

Форми та порядок ліквідації підприємств. Черговість задоволення вимог кредиторів у разі припинення підприємницької діяльності. Сутність та форми реорганізації підприємств. Досудова санація. Банкрутство індивідуального підприємця. Порядок визнання підприємства банкрутом. Фінансове оздоровлення підприємства-боржника. Зовнішнє управління підприємством-боржником.

Список рекомендованих джерел

1. Донець Л. І., Романенко Н. Г. Основи підприємництва / Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2011. – 320 с.
2. Карлін М. І. Правові основи підприємництва: Навч. посіб. / 2-е вид., випр. і доповн. – К.: Кондор, 2011. – 368 с.
3. Підприємництво : психологічні, організаційні та економічні аспекти: навч. посіб. / С. Д. Максименко, А. А. Мазаракі, Л. П. Кулаковська, Т. Ю. Кулаковський. – К.: КНТЕУ, 2012. – 720 с.

ЕКОНОМІКА ТОРГІВЛІ

Тема 1. Торгівля у сфері товарного обігу. Поняття торговельної діяльності та суб'єкти її здійснення

Місце і роль торгівлі в економічному житті суспільства. Взаємозв'язок торгівлі з відносинами обміну та товарно-грошовим обігом, з фінансово-кредитною та грошовою системами.

Торгівля як галузь національної економіки та вид економічної діяльності (секція G «Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів» за КВЕД ДК 009:2010). Роль, функції та завдання торгівлі у

системі національної економіки. Принципи здійснення діяльності у сфері торгівлі.

Сутність торговельної діяльності та її провідні ознаки. Соціально-економічний зміст торговельної діяльності. Терміни та визначення понять згідно Господарського кодексу України та Національного стандарту України ДСТУ 4303:2004 «Роздрібна та оптова торгівля».

Форми, методи та інструменти державного регулювання торгівлі. Особливості державного регулювання торговельної діяльності в Україні.

Типологія суб'єктів торговельної діяльності за різними класифікаційними ознаками. Поняття «торговельний оператор», «суб'єкт торговельної діяльності без створення юридичної особи».

Підприємство торгівлі як суб'єкт ринкових відносин, функціонально-правовий статус його діяльності. Відмінні особливості функціонування виробничих та торговельних підприємств. Види підприємств торгівлі за різними класифікаційними ознаками. Організаційно-правові форми ведення підприємницької діяльності в торгівлі.

Тема 2. Товарний ринок як сфера функціонування суб'єктів торговельної діяльності

Товарний ринок та особливості його розвитку в сучасних умовах. Види товарних ринків.

Характеристика ринку споживчих товарів як ринку товарів, що купуються або орендуються окремими особами (групами) для особистого (некомерційного) споживання. Найважливіші відмінності та особливості споживчого ринку.

Характеристика ринку інвестиційних товарів як ринку товарів, які призначені для забезпечення подальшого виробництва, задоволення комерційних потреб та споживання у процесі надання різного роду послуг суб'єктами господарювання. Найважливіші відмінності та особливості ринку інвестиційних товарів.

Характеристика середовища функціонування товарного ринку – економічного, правового, соціально-культурного, демографічного, природного, інституціонального.

Поняття товарної пропозиції споживчих товарів. Джерела та механізм формування товарних ресурсів - предметів споживання. Роль національного виробництва та імпорту у формуванні пропозиції споживчих товарів в Україні.

Споживання і потреби, їх суть та економічна характеристика. Споживчий попит як форма прояву потреби та елемент ринку. Чинники, що обумовлюють обсяги та структуру попиту на споживчі товари. Основні тенденції розвитку споживання та формування споживчого попиту в Україні та методи його прогнозування.

Тема 3. Економічна характеристика роздрібно торгівлі

Сутність, значення та функції роздрібно торгівлі. Поняття В2С -

продажу товарів для особистого використання. Основні форми та види роздрібної торгівлі.

Економічна характеристика та особливості розвитку Інтернет-торгівлі (E-commerce) та торгівлі через мобільні пристрої (M-commerce). Особливості діяльності світових та національних торговельних інтернет-майданчиків (marketplace): Amazon, Alibaba, eBay, Rozetka.ua, Prom.ua, OLX, Bigl.ua. Сучасна характеристика торговельних мереж (закордонний та вітчизняний досвід).

Поняття та методичні підходи до оцінювання економічної і соціальної ефективності здійснення економічної діяльності в сфері роздрібної торгівлі.

Тема 4. Економічна характеристика оптової торгівлі

Сутність, значення та функції оптової торгівлі. Поняття B2B - продажу товарів для бізнесу. Оптова торгівля в умовах глобалізації економіки. Особливості оптової торгівлі споживчими та інвестиційними товарами. Послуги в оптовій торгівлі.

Економічні засади функціонування оптових посередників. Типологія, видовий склад та характеристика суб'єктів оптової торговельної діяльності. Торговельно-технологічні інновації у розвитку оптової торгівлі. Використання засобів електронної комерції в оптовій торгівлі. Біржова торгівля та її особливості. Специфіка функціонування товарної біржі. Збутова діяльність товаровиробників: механізм та організаційні форми здійснення. Фірмова торгівля.

Методика оцінки доцільності (економічної ефективності) участі посередників в каналі товаропросування.

Тема 5. Товарооборот як основний результативний показник торговельної діяльності

Сутність та соціально-економічне значення товарообороту в системі сучасних економічних відносин. Товарооборот як економічний показник діяльності підприємства торгівлі, його значення на рівні держави та окремого підприємства. Основні форми та види товарообороту підприємств оптової та роздрібної торгівлі.

Чинники, що визначають обсяги, структуру та перспективи розвитку товарообороту підприємств оптової та роздрібної торгівлі.

Методичний інструментарій та порядок проведення аналізу обсягу та структури товарообороту підприємства торгівлі. Оцінювання межі безпеки та запасу фінансової міцності підприємства.

Розробка плану товарообороту (плану продаж). Основні методи планування товарообороту підприємства торгівлі: сутність, переваги, недоліки, інформаційне забезпечення, можливості застосування. Методичні засади розробки асортиментної політики підприємства торгівлі.

Тема 6. Товарні ресурси в торгівлі

Сутність та роль товарних ресурсів в забезпеченні торговельної діяльності. Видовий склад та класифікація товарних ресурсів підприємства торгівлі.

Товарне забезпечення як матеріальна основа розвитку товарообороту підприємства торгівлі. Основні форми та механізм формування товарного забезпечення в оптовій та роздрібній торгівлі. Товарне забезпечення як бізнес-процес, його основні атрибути, ресурси та результати.

Обґрунтування необхідного обсягу надходження товарів. Поняття товарного балансу та методика його розроблення. Визначення планового обсягу закупівлі товарів.

Характеристика постачальників товарних ресурсів. Відмінність трансакційного співробітництва від партнерства. Основні етапи та критерії вибору постачальника товарних ресурсів за параметрами економічної доцільності. Оцінка ефективності угод із закупівлі товарів.

Сутність та роль товарних запасів в торгівлі, їх класифікація. Показники, що характеризують стан та ефективність використання товарних запасів підприємства торгівлі. Чинники, що обумовлюють обсяги та швидкість обороту товарних запасів на підприємствах торгівлі.

Методи аналізу товарних запасів підприємства торгівлі. Мета, порядок нормування та планування товарних запасів.

Тема 7. Трудові ресурси та оплата праці в торгівлі

Трудові ресурси як соціально-економічна категорія. Трудові ресурси в торгівлі: сутність та характеристика. Особливості кваліфікаційних вимог до працівників торгівлі.

Сутність, принципи та завдання формування трудових ресурсів на підприємстві торгівлі. Класифікація персоналу підприємства торгівлі.

Поняття продуктивності та ефективності праці в торгівлі. Вплив продуктивності праці на конкурентоспроможність підприємства торгівлі.

Методика аналізу формування та використання трудових ресурсів підприємства торгівлі. Плинність кадрів в торгівлі: динаміка, причини та управлінські рішення.

Сучасні форми та системи оплати праці в торгівлі: їх сутність, переваги та недоліки. Тарифна система, її зміст, призначення та застосування у торгівлі. Мінімальна заробітна плата та її роль у побудові тарифної системи. Система додаткового стимулювання персоналу підприємства торгівлі та її складові елементи. Форми нематеріального стимулювання працівників підприємства торгівлі.

Витрати підприємства на оплату праці. Нормативна характеристика поняття «заробітна плата», структура заробітної плати.

Методичний інструментарій розробки плану з праці на підприємстві торгівлі.

Тема 8. Майнові ресурси в торгівлі

Майнові ресурси (активи) торгівлі, їх сутність, склад та місце в системі ресурсного забезпечення торговельної діяльності. Відображення інформації про обсяги та склад активів в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності на підприємствах торгівлі.

Поняття та склад необоротних активів підприємства торгівлі. Основні засоби в торгівлі: сутність, види, призначення. Види вартості основних засобів. Кругообіг основних засобів, їх відтворення. Методи нарахування амортизації основних засобів. Методичний інструментарій оцінки стану, руху та ефективності використання основних засобів.

Оборотні активи в торгівлі: економічна сутність, склад, класифікація, особливості кругообігу. Методичний інструментарій та порядок проведення аналізу оборотних активів підприємства торгівлі. Методика обґрунтування потреби в оборотних активах підприємства торгівлі.

Тема 9. Фінансові ресурси в торгівлі

Фінансові ресурси в торгівлі: сутність, призначення, склад та класифікація. Джерела формування власних та позикових фінансових ресурсів підприємства торгівлі.

Фінансові ресурси як джерела формування капіталу підприємства торгівлі. Сутність, класифікація та особливості складу капіталу підприємства торгівлі. Відображення інформації про обсяги та склад капіталу в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності на підприємствах торгівлі.

Власний капітал підприємства торгівлі: сутність, механізм та джерела формування. Методика розрахунку показників власний оборотний капітал та чистий оборотний капітал підприємства.

Позиковий капітал (зобов'язання) підприємства торгівлі: сутність, механізм та джерела формування. Позитивні наслідки використання позикового капіталу.

Методичний інструментарій та порядок проведення аналізу капіталу підприємства торгівлі. Інформаційне забезпечення, структурно-логічна модель аналітичної роботи, характеристика сутності та інструментарію окремих етапів аналізу. Методи визначення загальної потреби у капіталі підприємства торгівлі.

Тема 10. Фінансові результати в торгівлі

Поняття та класифікація витрат. Взаємозв'язок ресурсів та витрат. Економічна природа, сутність та склад поточних витрат підприємства торгівлі. Класифікація поточних витрат підприємства торгівлі залежно від напрямів діяльності, функціонального призначення, за елементами витрат. Чинники, що впливають на обсяг та рівень витрат підприємства торгівлі. Поняття витрат обігу підприємства торгівлі, особливості їх розрахунку.

Методика аналізу витрат підприємства торгівлі. Методи обґрунтування плану витрат на підприємстві торгівлі в цілому та за окремими групами витрат. Шляхи та методи оптимізації витрат на підприємстві торгівлі.

Особливості формування та економічна сутність доходів в торгівлі. Класифікація доходів підприємства торгівлі.

Комерційний дохід від реалізації товарів як головна складова доходів торгівлі. Вплив цінової політики підприємства на формування комерційного доходу від реалізації товарів. Показники, що характеризують обсяг та рівень комерційного доходу від реалізації товарів підприємства торгівлі, методика їх розрахунку.

Методичний інструментарій та порядок проведення аналізу доходів підприємства торгівлі. Методи планування доходів підприємства торгівлі в цілому та по окремих видах доходів: метод прямих техніко-економічних розрахунків, факторно-аналітичний, програмно-цільовий, економіко-математичний тощо.

Поняття, види та класифікація фінансових результатів господарської діяльності.

Місце прибутку в системі економічних показників діяльності підприємства торгівлі. Підходи до класифікації прибутку підприємства торгівлі: залежно від виду діяльності, порядку визначення, методики оцінки, мети визначення. Поняття мінімального, цільового, нормального та максимального прибутку підприємства торгівлі, методичні підходи до оцінки їх розмірів.

Рентабельність підприємства торгівлі та показники, що її характеризують.

Методичний інструментарій та порядок проведення аналізу фінансових результатів діяльності підприємства торгівлі. Методичні підходи до розробки плану (прогнозу) формування фінансового результату (прибутку) підприємства торгівлі.

Тема 11. Ефективність та конкурентоспроможність в торгівлі

Сутність результативності та ефективності господарської діяльності підприємства, відмінності даних понять.

Види ефективності. Система показників оцінки ефективності діяльності підприємства торгівлі.

Особливості оцінки результативності господарської діяльності підприємства торгівлі на основі використання системи збалансованих показників (Balanced Scorecard). Фінансові та нефінансові показники. Критерії збалансованості показників оцінки результативності діяльності підприємства. Показники KPI (Key Performance Indicators, ключові показники діяльності) в оцінці діяльності підприємства торгівлі, його окремих підрозділів та працівників.

Сутність конкурентоспроможності підприємства. Чинники, що визначають конкурентоспроможність підприємства торгівлі. Методичні підходи до оцінки конкурентоспроможності підприємства торгівлі. Обґрунтування заходів щодо підвищення рівня конкурентоспроможності підприємства торгівлі.

Список рекомендованих джерел

1. Височин І. В. Економіка підприємства торгівлі (у схемах та таблицях) : навч. посіб. / І. В. Височин, Н. М. Новікова, І. М. Вавдійчик. – Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2018. – 428 с.
2. Чорна М.В, Кушнір Т.Б., Михайлова О.В. Економіка торгівлі : навчально-методичний посібник. – Х.: ХДУХТ, 2015. – с. 221. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://elib.hduht.edu.ua/bitstream/123456789/119/1/%D0%B5%D0%BA.%D0%BB%D0%BE%D0%BA.%202015_%D0%9F%D0%9E%D0%A1%D0%86%D0%91%D0%9D%D0%98%D0%9A_%D0%95%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D1%96%D0%BA%D0%B0%20%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B3%D1%96%D0%B2%D0%BB%D1%96.pdf

ТОВАРОЗНАВСТВО

Тема 1. Предмет та об'єкт товарознавства. Асортимент та якість непродовольчих товарів і харчових продуктів

Поняття, предмет, об'єкт та основні категорії товарознавства. Класифікація методів товарознавства. Потреби та вимоги до товарів. Загальна класифікація потреб.

Поняття, методи, види класифікації товарів. Класифікація непродовольчих товарів та харчових продуктів. Українська класифікація товарів зовнішньоекономічної діяльності (УКТЗЕД).

Технології автоматизованої ідентифікації товарів на основі штрихового кодування як елемент системи управління товарорухом. Мета, нормативно-правова база, особливості застосування штрихового кодування товарів.

Асортимент товарів: поняття, види. Показники асортименту товарів підприємства: широта, глибина, ступінь оновлення. Розрахунок структури асортименту товарів підприємства. Категорійний менеджмент як технологія управління товарним асортиментом торговельного підприємства.

Поняття якості товарів. Споживні властивості товарів та їх показники. Чинники формування та збереження споживних властивостей товарів. Загальна характеристика нормативно-правової бази щодо вимог до якості та безпечності товарів в Україні та світі.

Маркування товарів. Товарні знаки (бренди). Роль і значення пакування у системі товароруху. Типи та види тари, закупорювальних засобів. Умови зберігання та транспортування непродовольчих товарів.

Споживна цінність та хімічний склад харчових продуктів. Основи зберігання та способи консервування харчових продуктів. Параметри режиму зберігання. Характеристика процесів, що протікають у харчових продуктах під час товароруху. Методи консервування харчових продуктів.

Основні тренди в галузі харчування: Health Food, allergy-free продукти

(безлактозні, безглютенові), Mood Food, продукти з пребіотиками, протеїнові продукти.

Товаросупровідні документи: класифікація, види, призначення, реквізити. Засоби товарної інформації: визначення, види, функції.

Утилізація непродовольчих товарів та харчових продуктів. Види товарів, які підлягають утилізації. Сортування відходів. Актуальність переробки непродовольчих товарів.

Тема 2. Скляні товари

Ринок скляних товарів в Україні.

Поняття про скло, його характерні властивості. Чинники формування споживних властивостей скловиробів, їх вплив на собівартість готової продукції. Характеристика окремих видів скла залежно від хімічного складу. Види декорування скляних товарів, їх вплив на естетичні властивості виробів.

Класифікація скляних товарів. Характеристика асортименту скляного посуду, художньо-декоративних товарів і тари. Тенденції розвитку асортименту скляних товарів. Аналіз асортименту скляних товарів провідних світових фірм-виробників та вітчизняних компаній.

Вимоги до якості, маркування, пакування скляних товарів. Умови зберігання та транспортування скляних товарів.

Утилізація скляних товарів. Основні види скляних відходів: склотара і склобій. Актуальність переробки скла.

Тема 3. Керамічні товари

Ринок керамічних товарів в Україні.

Поняття про кераміку, її характерні властивості. Характеристика властивостей різних видів кераміки – фарфору (твердого, м'якого), тонкокам'яної кераміки, фаянсу, майоліки, гончарних виробів.

Чинники формування споживних властивостей кераміки, їх вплив на собівартість готової продукції. Види декорування керамічних товарів, їх вплив на естетичні властивості виробів.

Класифікація керамічних товарів. Характеристика асортименту товарів з різних видів кераміки. Керамічний посуд для приготування страв, чайний, кавовий і столовий керамічний посуд. Художньо-декоративні вироби. Тенденції розвитку асортименту керамічних товарів. Аналіз асортименту керамічних товарів провідних світових фірм-виробників та вітчизняних компаній.

Вимоги до якості, маркування, пакування керамічних товарів. Умови зберігання та транспортування керамічних товарів.

Тема 4. Металогосподарські товари

Ринок металогосподарських товарів в Україні.

Класифікація та характеристика властивостей металів і сплавів, що використовуються для виготовлення металогосподарських товарів, та їх вплив на споживні властивості готових виробів.

Формування споживних властивостей металогосподарських товарів у процесі їх виготовлення. Види покриттів металогосподарських товарів, їх вплив на експлуатаційні властивості виробів.

Класифікація металогосподарських товарів. Характеристика асортименту різних груп металогосподарських товарів. Тенденції розвитку асортименту металогосподарських товарів. Аналіз асортименту металогосподарських товарів провідних світових фірм-виробників та вітчизняних компаній.

Вимоги до якості, маркування, пакування металевих посуду та інших груп металогосподарських товарів. Умови зберігання та транспортування металогосподарських товарів.

Утилізація металогосподарських товарів. Основні види металобрухту: чорний (залізо, сталь, чавун) та кольоровий (алюміній, мідь). Актуальність вторинної переробки металів. Види металобрухту, які не підлягають утилізації.

Тема 5. Товари з пластичних мас

Ринок товарів з пластичних мас в Україні.

Поняття про полімери та пластичні маси. Властивості, переваги та недоліки товарів з пластичних мас. Класифікація пластичних мас. Характеристика окремих видів пластичних мас та виробів з них. Методи ідентифікації різних видів пластичних мас. Маркування різних видів пластичних мас.

Методи переробки пластмас у вироби, їх вплив на формування споживних властивостей готових виробів.

Класифікація виробів з пластмас. Характеристика асортименту господарських і галантерейних товарів, а також тари та пакувальних матеріалів з пластмас. Посуд і столові набори з пластмас одноразового використання. Тенденції розвитку асортименту товарів з пластичних мас. Аналіз асортименту товарів з пластмас провідних світових фірм-виробників та вітчизняних компаній.

Вимоги до якості, маркування, пакування виробів з пластичних мас. Умови зберігання та транспортування товарів з пластичних мас. Вимоги до безпечності товарів з пластмас в ЄС.

Накопичення пластикових відходів. Необхідність утилізації товарів з пластичних мас. Види товарів, що виготовляються з перероблених пластикових відходів. Обмеження використання пластичних мас.

Тема 6. Хімічні товари

Поняття про хімічні товари. Стан та перспективи розвитку ринку хімічних товарів в Україні. Класифікація хімічних товарів за різними ознаками.

Клеї: класифікація, споживні властивості, асортимент.

Лакофарбові товари: класифікація, споживні властивості, характеристика асортименту.

Класифікація мийних засобів. Споживні властивості та характеристика асортименту мил і синтетичних мийних засобів. Переваги та недоліки

використання синтетичних мийних засобів. Допоміжні засоби для прання (засоби для пом'якшення води, відбілюючі, підкромалюючі, антистатичні засоби, кондиționери). Засоби для чищення та дезінфекції. Аналіз асортименту товарів побутової хімії провідних світових фірм-виробників та вітчизняних компаній. Упаковка як засіб реклами мийних засобів.

Вимоги до якості, пакування, маркування хімічних товарів. Умови зберігання та транспортування хімічних товарів. Вимоги до безпечності хімічних товарів в ЄС.

Тема 7. Парфумерно-косметичні товари

Ринок парфумерно-косметичних товарів в Україні. Чинники формування та сезонні коливання попиту на парфумерно-косметичні товари.

Класифікація парфумерних товарів. Чинники формування їх споживних властивостей, характеристика асортименту. Аналіз асортименту парфумерних товарів провідних світових фірм-виробників та вітчизняних компаній. Вимоги до якості та безпечності, маркування, пакування парфумерних товарів. Умови зберігання та транспортування парфумерних товарів. Упаковка як засіб реклами парфумерних товарів.

Класифікація косметичних товарів. Вплив сировинних матеріалів на споживні властивості косметичних товарів. Характеристика окремих асортиментних груп косметичних товарів: засобів для догляду за шкірою, волоссям, ротовою порожниною; засобів для губ та очей; засобів для манікюру та педикюру; туалетних та гігієнічних виробів. Аналіз асортименту косметичних товарів провідних світових фірм-виробників та вітчизняних компаній. Вимоги до якості та безпечності, маркування, пакування косметичних товарів. Умови зберігання та транспортування косметичних товарів. Упаковка як засіб реклами косметичних товарів.

Тема 8. Меблеві товари

Ринок меблів в Україні.

Споживні властивості меблевих товарів та чинники їх формування. Вплив сировинних матеріалів на якість готової продукції. Технологія виготовлення меблів, види оздоблень меблевих товарів.

Класифікація меблевих товарів за різними ознаками. Характеристика асортименту меблевих товарів. Характеристика сучасних стилів меблів. Тенденції розвитку асортименту меблевих товарів. Аналіз асортименту меблевих товарів провідних світових фірм-виробників та вітчизняних компаній.

Вимоги до якості, пакування меблевих товарів. Умови зберігання та транспортування меблевих товарів.

Тема 9. Будівельні товари

Ринок будівельних товарів в Україні. Чинники формування та сезонні коливання попиту на будівельні товари.

Класифікація будівельних товарів за різними ознаками. Класифікація,

споживні властивості та асортимент будівельних матеріалів та виробів для стін і перегородок; покрівельних та гідроізоляційних; тепло- і звукоізоляційних; облицювальних і оздоблювальних; для вікон і дверей; матеріалів для підлоги; санітарно-технічних виробів і встановлювальної арматури, кріпильних виробів. Тенденції розвитку асортименту різних груп будівельних товарів. Аналіз асортименту будівельних товарів провідних світових фірм-виробників та вітчизняних компаній.

Вимоги до якості, маркування, пакування будівельних товарів. Умови зберігання та транспортування будівельних товарів. Вимоги щодо безпечності будівельних виробів в Україні та ЄС.

Тема 10. Текстильні товари

Ринок текстильних товарів в Україні. Чинники формування та сезонні коливання попиту та ціни на текстильні товари.

Поняття та класифікація текстильних волокон, пряжі та ниток. Характеристика властивостей різних видів текстильних волокон та виробів з них.

Поняття про тканину. Формування властивостей тканин у процесі виробництва. Класифікація тканин. Характеристика асортименту бавовняних, лляних, вовняних, шовкових тканин та тканин зі штучних, синтетичних волокон. Особливості оцінювання якості тканин. Аналіз асортименту текстильних товарів провідних світових фірм-виробників та вітчизняних компаній.

Поняття про швейні товари. Показники споживних властивостей швейних виробів. Класифікація і характеристика асортименту швейних виробів. Оцінювання якості швейних виробів.

Поняття про трикотаж, його характерні властивості. Класифікація і характеристика асортименту трикотажних товарів. Оцінювання якості трикотажних товарів.

Аналіз асортименту одягу провідних світових фірм-виробників та вітчизняних компаній. Існуючі системи розмірів одягу. Значення терміну «аутфіт».

Утилізація одягу. Види брендів одягу, які використовують вторинну сировину. Актуальність переробки одягу.

Вимоги до товарної інформації про текстильні товари. Вимоги до пакування, умови зберігання та транспортування текстильних товарів.

Тема 11. Взуття

Ринок взуття в Україні. Чинники формування та сезонні коливання попиту та ціни на взуття.

Чинники формування споживних властивостей шкіряних матеріалів. Класифікація та загальна характеристика сировинних матеріалів для виготовлення взуття. Властивості синтетичних та штучних взуттєвих матеріалів. Формування властивостей взуттєвих виробів у процесі

виробництва.

Класифікація, характеристика асортименту взуття за видами, матеріалом верху, статеві-віковою ознакою, сезоном експлуатації. Аналіз асортименту взуття провідних світових фірм-виробників та вітчизняних компаній.

Системи розмірів взуття. Вимоги до якості, маркування, пакування взуття. Умови зберігання та транспортування взуття.

Тема 12. Хутряні товари

Ринок хутряних товарів в Україні. Чинники формування та сезонні коливання попиту та ціни на хутряні товари.

Класифікація хутрової сировини. Класифікація і характеристика асортименту хутрового, каракуле-смушкового, овчино-шубного напівфабрикатів. Принципи оцінювання їх якості.

Класифікація та характеристика асортименту хутряних виробів. Аналіз асортименту хутряних товарів провідних світових фірм-виробників та вітчизняних компаній. Оцінювання якості, вимоги до маркування, пакування хутряних товарів. Умови зберігання та транспортування хутряних товарів.

Тема 13. Ювелірні товари та годинники

Ринок ювелірних товарів та годинників в Україні.

Чинники формування споживних властивостей ювелірних товарів. Metали і сплави, що використовуються у виробництві ювелірних товарів. Системи проб ювелірних сплавів. Класифікація ювелірного каміння. Діагностичні властивості дорогоцінного каміння. Методи облагороджування та синтезу ювелірних каменів. Види та форми огранки ювелірного каміння. Міжнародна система оцінки діамантів GIA. Сертифікати на діаманти, що видаються незалежними гемологічними центрами. Прейскурант на діаманти Raparport Diamond Report.

Способи виготовлення та декоративної обробки ювелірних виробів та їх вплив на вартість. Розробка індивідуальних ювелірних виробів дизайнером. Методи дослідження якості та безпечності ювелірних виробів.

Класифікація та асортимент ювелірних товарів. Характеристика асортименту особистих прикрас, аксесуарів, предметів для сервірування столу та інших груп ювелірних товарів. Аналіз асортименту ювелірних виробів провідних світових фірм-виробників та вітчизняних компаній. Клеймування ювелірних товарів. Вимоги до якості, маркування, пакування ювелірних товарів. Умови зберігання та транспортування ювелірних товарів.

Особливості товарознавчої оцінки ювелірних виробів, в тому числі антикварних.

Правила торгівлі дорогоцінними металами і дорогоцінним камінням, дорогоцінним камінням органогенного утворення та напівдорогоцінним камінням і виробами з них, що належать суб'єктам господарювання на праві власності.

Класифікація, споживні властивості годинників. Чинники формування

споживних властивостей годинників. Матеріали, що використовуються для виготовлення годинників. Конструкція механічних та кварцових годинників, додаткові пристрої ускладнених механізмів годинників: вічний календар, хронограф, турбійон. Аналіз асортименту годинників провідних світових фірм-виробників та вітчизняних компаній.

Поняття «фешн годинників» та їх характеристики. Поняття «смарт-годинників» та їх технічні характеристики.

Вимоги до якості, маркування, пакування годинників. Умови зберігання та транспортування годинників.

Тема 14. Товари культурно-побутового призначення

Поняття про товари культурно-побутового призначення, їх класифікація за споживчими комплексами. Ринок товарів культурно-побутового призначення в Україні.

Поняття про папір та картон, показники їх споживних властивостей. Класифікація та характеристика асортименту виробів з паперу та картону. Вимоги до якості виробів з паперу та картону.

Утилізація виробів з паперу та картону. Основні марки макулатури. Види товарів, що виготовляються з макулатури. Актуальність переробки виробів з паперу та картону.

Шкільно-письмові та канцелярські товари: класифікація, споживні властивості, асортимент, вимоги до якості.

Класифікація та характеристика асортименту фотокінотоварів. Показники споживних властивостей фотокінотоварів. Напрями розвитку асортименту фотокінотоварів. Особливості продукції відомих виробників.

Класифікація та характеристика побутових електронних товарів. Показники споживних властивостей різних видів електронних товарів. Напрями розвитку асортименту побутових електронних товарів. Аналіз асортименту побутових електронних товарів провідних світових фірм-виробників. Вимоги до якості та безпечності побутових електронних товарів в Україні та ЄС. Утилізація електронних товарів: необхідність та особливості проведення.

Іграшки: класифікація, споживні властивості, характеристика асортименту, вимоги до якості. Аналіз асортименту іграшок провідних світових фірм-виробників та вітчизняних компаній. Вимоги до безпечності іграшок в Україні та ЄС.

Спортивні товари: класифікація, споживні властивості, характеристика асортименту.

Музичні товари: класифікація, споживні властивості, характеристика асортименту.

Вимоги до маркування, пакування, умови зберігання та транспортування різних підгруп товарів культурно-побутового призначення.

Тема 15. Електротовари

Ринок електротоварів в Україні. Класифікація електротоварів за

призначенням, ступенем захисту від ураження електричним струмом, кліматичним виконанням, ступенем захисту від вологи, умовами експлуатації.

Класифікація, асортимент, технічні параметри приладів для зберігання охолоджених і заморожених продуктів: холодильників, морозильників. Прилади для переробки продуктів, приготування з них їжі і нагрівання води.

Класифікація та асортимент приладів для прибирання приміщень, показники та характеристика споживних властивостей пирососів.

Класифікація, характеристика асортименту, показники споживних властивостей пральних машин. Прилади для прасування: конструкція, класифікація, технічні параметри та асортимент.

Класифікація та асортимент електротоварів для підтримання мікроклімату в приміщеннях. Основні параметри мікроклімату в приміщенні, їх оптимальні значення. Класифікація та асортимент освітлювальних приладів.

Основні напрямки розвитку асортименту електротоварів. Аналіз асортименту електротоварів провідних світових фірм-виробників та вітчизняних компаній.

Вимоги до якості та безпечності електротоварів в Україні та ЄС. Вимоги до маркування, пакування електротоварів. Умови зберігання та транспортування електротоварів.

Утилізація електротоварів: необхідність та особливості проведення.

Тема 16. Транспортні засоби та паливно-мастильні матеріали

Ринок транспортних засобів та паливно-мастильних матеріалів в Україні та світі.

Класифікація транспортних засобів за призначенням та категоріями, ступенем придатності до експлуатації в різних умовах, типом силової установки тощо. Типологія транспортних засобів.

Типологія автотранспортних засобів за будовою кузова, класифікація за видом двигуна. Екологічність та економічність різних видів двигунів автотранспортних засобів. Тенденції розвитку асортименту автомобілів світових брендів. Асортимент легкових і вантажних автомобілів на вітчизняному ринку. Аналіз асортименту легкових і вантажних автомобілів провідних світових фірм-виробників.

Вимоги до безпеки експлуатації та технічного стану, екологічної безпеки автотранспортних засобів. Умови зберігання та транспортування транспортних засобів.

Утилізація транспортних засобів: необхідність та особливості проведення.

Класифікація нафтопродуктів. Призначення та характеристика основних властивостей різних видів пального і мастильних матеріалів. Вимоги до якості та безпечності палив в Україні та ЄС. Маркування палив і мастильних матеріалів. Пакування мастильних матеріалів. Умови зберігання та транспортування нафтопродуктів.

Тема 17. Зерноборошняні товари

Ринок зерноборошняних товарів в Україні. Класифікація зерноборошняних товарів.

Загальна характеристика, принципи класифікації, чинники формування споживних властивостей круп, борошна, хліба та хлібобулочних виробів, макаронних виробів. Тенденції розвитку асортименту. Аналіз асортименту зерноборошняних товарів провідних світових фірм-виробників та вітчизняних компаній.

Зерноборошняні товари спеціального призначення: безглютенові крупи, борошно, хліб та хлібобулочні вироби, макаронні вироби. Особливості рецептури і технології виготовлення, хімічний склад, харчова цінність безглютенових продуктів.

Вимоги до безпечності та якості, маркування, пакування круп, борошна, хліба та хлібобулочних виробів, макаронних виробів. Дефекти, шляхи попередження та способи виявлення. Умови і терміни зберігання, вимоги до транспортування.

Тема 18. Фрукти, овочі, гриби і продукти їхньої переробки

Ринок фруктів, овочів, грибів і продуктів їхньої переробки в Україні.

Класифікація та характеристика основних груп фруктів та овочів. Вимоги до безпечності та якості, хвороби та пошкодження, пакування фруктів та овочів. Умови і терміни зберігання, вимоги до транспортування.

Класифікація, товарознавча характеристика, чинники формування споживних властивостей продуктів переробки плодів та овочів: плодоовочевих консервів, швидкозаморожених фруктових та овочевих продуктів, сушених фруктів та овочів, ферментованих плодів та овочів, картоплепродуктів. Аналіз асортименту продуктів переробки плодів та овочів провідних світових фірм-виробників та вітчизняних компаній.

Вимоги до безпечності та якості, маркування, пакування продуктів переробки плодів та овочів. Дефекти, шляхи попередження та способи виявлення. Умови і терміни зберігання, вимоги до транспортування.

Товарознавча характеристика грибів. Вимоги до безпечності та якості, пакування грибів. Умови і терміни зберігання, вимоги до транспортування.

Тема 19. Крохмаль, цукор, замінювачі цукру, мед, кондитерські вироби

Ринок крохмалю, цукру, замінювачів цукру, меду, кондитерських виробів в Україні.

Крохмаль і крохмалепродукти: принципи класифікації, вимоги до безпечності та якості, маркування, пакування, умови і терміни зберігання.

Цукор та замінювачі цукру: класифікація, характеристика асортименту, вимоги до безпечності та якості, маркування, пакування, дефекти, умови і терміни зберігання.

Мед натуральний: класифікація, асортимент, вимоги до безпечності та якості, маркування, пакування, дефекти, умови і терміни зберігання.

Класифікація кондитерських виробів. Характеристика сировини і особливості виробництва кондитерських виробів різних груп. Класифікація та характеристика асортименту фруктово-ягідних кондитерських виробів, карамелі, шоколаду, какао-порошку, цукерок, борошняних кондитерських виробів. Особливості національних кондитерських виробів (халва, східні солодощі) та виробів спеціального призначення (дієтичні, вітамінізовані, вироби для споживачів з особливими потребами). Аналіз асортименту кондитерських виробів провідних світових фірм-виробників та вітчизняних компаній. Вимоги до безпечності та якості, маркування, пакування кондитерських виробів. Дефекти, шляхи попередження та способи виявлення. Умови і терміни зберігання кондитерських виробів.

Вимоги до транспортування крохмалю, цукру, замінювачів цукру, меду, кондитерських виробів.

Тема 20. Смакові товари

Класифікація смакових товарів. Ринок алкогольних, безалкогольних напоїв, чаю, кави, чайних і кавових напоїв, прянощів та приправ, тютюнових виробів в Україні.

Чай, кава, чайні і кавові напої: класифікація, споживні властивості, чинники формування споживних властивостей, асортимент, провідні світові та вітчизняні виробники, вимоги до безпечності та якості, маркування, пакування, дефекти, умови і терміни зберігання.

Прянощі: класифікація та товарознавча характеристика. Натуральні прянощі: класичні (перець, лаврове листя, гірчиця, куркума, кориця та ін.), місцеві (часник, петрушка, кріп, хрін, м'ята та ін.). Суміші прянощів. Штучні прянощі: ванілін, замітники кориці, гвоздики, мускатного горіха, шафрану та ін. Провідні світові та вітчизняні виробники, вимоги до безпечності та якості, маркування, пакування, дефекти, умови і терміни зберігання.

Приправи: класифікація та товарознавча характеристика. Кухонна сіль, оцет, харчові кислоти, соуси, столова гірчиця, столовий хрін та ін. Провідні світові та вітчизняні виробники, вимоги до безпечності та якості, маркування, пакування, дефекти, умови і терміни зберігання.

Поняття, класифікація та характеристика асортименту безалкогольних, слабоалкогольних напоїв, пива, лікєро-горілчаних виробів, вин, коньяків. Чинники формування споживних властивостей. Вимоги до безпечності та якості, маркування, пакування, дефекти, умови і терміни зберігання.

Тютюнові вироби: класифікація, вимоги до якості, маркування, пакування, умови і терміни зберігання.

Нормативно-правове регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів. Маркування алкогольних напоїв і тютюнових виробів акцизними марками.

Вимоги до транспортування алкогольних, безалкогольних напоїв, чаю, кави, чайних і кавових напоїв, прянощів та приправ, тютюнових виробів.

Тема 21. Харчові жири

Класифікація харчових жирів. Ринок харчових жирів в Україні.

Товарознавча характеристика рослинних олій, тваринних топлених жирів, вершкового масла, маргаринів, мінаринів, спредів та сумішей жирів, кулінарних, кондитерських, хлібопекарських жирів та жирів для молочної промисловості, майонезів і майонезних соусів. Чинники формування споживних властивостей. Аналіз асортименту харчових жирів провідних світових фірм-виробників та вітчизняних компаній.

Вимоги до безпечності та якості, маркування, пакування харчових жирів. Дефекти, шляхи попередження та способи виявлення. Умови і терміни зберігання, вимоги до транспортування харчових жирів.

Тема 22. Молоко і молочні товари

Ринок молока і молочних товарів в Україні. Нормативно-правове регулювання виробництва та обігу молока та молочних продуктів в Україні.

Класифікація, асортимент, провідні виробники молока питного та вершків. Чинники формування споживних властивостей. Вимоги до безпечності та якості, маркування, пакування молока питного та вершків. Дефекти, шляхи попередження та способи виявлення. Умови і терміни зберігання молока питного та вершків.

Класифікація, асортимент, провідні виробники кисломолочних продуктів: кисломолочних напоїв, кисломолочного сиру, сиркових виробів, сметани. Вплив сировини і технології виготовлення на формування споживних властивостей кисломолочних продуктів. Вимоги до безпечності та якості, маркування, пакування, дефекти, умови і терміни зберігання кисломолочних продуктів.

Характеристика та класифікація сухих та згущених молочних продуктів. Вимоги до безпечності та якості, маркування, пакування, дефекти, умови і терміни зберігання сухих та згущених молочних продуктів.

Класифікація, асортимент, провідні виробники твердих, напівтвердих, м'яких, розсільних, плавлених сирів. Чинники формування споживних властивостей, вимоги до безпечності та якості, маркування, пакування, дефекти, умови і терміни зберігання сирів.

Класифікація, асортимент, провідні виробники морозива. Чинники формування споживних властивостей. Вимоги до безпечності та якості, маркування, пакування, дефекти, умови і терміни зберігання морозива.

Молочні товари спеціального призначення: безлактозні продукти (молоко, кисломолочні продукти, молочні десерти, сир), рослинне молоко (соєве, мигдальне, рисове, вівсяне, кокосове), сир тофу (твердий та м'який). Особливості рецептури, хімічний склад, харчова цінність.

Вимоги до транспортування молока і молочних товарів.

Тема 23. Яйця та яєчні товари

Ринок яєць та яєчних товарів в Україні.

Принципи класифікації яєць. Асортимент, види і категорії яєць. Харчова цінність курячих і перепелиних яєць. Вимоги до безпечності та якості, маркування, пакування яєць. Дефекти, шляхи попередження та способи виявлення. Умови і терміни зберігання яєць.

Характеристика заморожених та сухих яєчних товарів. Асортимент, вимоги до безпечності та якості, маркування, пакування, дефекти, умови і терміни зберігання.

Вимоги до транспортування яєць та яєчних товарів.

Тема 24. М'ясо та м'ясні товари

Ринок м'яса та м'ясних товарів в Україні.

Класифікація, асортимент, вимоги до безпечності та якості м'яса забійних тварин. Ознаки свіжості м'яса. Особливості клеймування та розробки м'яса забійних тварин. Вимоги до маркування, пакування, дефекти, умови і терміни зберігання м'яса.

Класифікація та споживні властивості м'яса птиці. Вимоги до безпечності та якості, ознаки свіжості м'яса птиці, особливості клеймування. Вимоги до маркування, пакування, дефекти, умови і терміни зберігання м'яса птиці.

Субпродукти: асортимент, вимоги до безпечності та якості, умови і терміни зберігання.

Класифікація м'ясних напівфабрикатів. Аналіз асортименту м'ясних напівфабрикатів (вареників, пельменів, хінкалі, равіолі та ін.) провідних виробників. Вимоги до безпечності та якості, маркування, пакування, дефекти, умови і терміни зберігання м'ясних напівфабрикатів.

Класифікація ковбасних виробів. Вплив сировини і технології виготовлення на формування споживних властивостей ковбасних виробів. Аналіз асортименту ковбасних виробів провідних виробників. Вимоги до безпечності та якості, маркування, пакування ковбасних виробів. Дефекти, шляхи попередження та способи виявлення. Умови і терміни зберігання ковбасних виробів.

Товарознавча характеристика асортименту м'ясних копченостей (бекон, балик, буженина, грудинка, хамон та ін.). Чинники формування споживних властивостей. Вимоги до безпечності та якості, маркування, пакування, дефекти, умови і терміни зберігання м'ясних копченостей.

Класифікація та споживні властивості м'ясних консервів. Асортимент, вимоги до безпечності та якості, маркування, пакування, дефекти, умови і терміни зберігання м'ясних консервів.

Вимоги до транспортування м'яса та м'ясних товарів.

Тема 25. Риба та рибні товари

Ринок риби та рибних товарів в Україні. Нормативно-правові засади забезпечення якості та безпечності риби, інших водних живих ресурсів і виготовленої з них харчової продукції в Україні.

Класифікація і товарна характеристика промислових риб. Вимоги до

безпе́чності та я́кості, дефекти, умови і терміни збері́гання, вимоги до транспортування живої товарної риби, охолодженої та мороженої риби.

Формування споживних властивостей та асортименту солоної та маринованої риби. Вимоги до безпе́чності та я́кості, пакування, дефекти, умови і терміни збері́гання солоної та маринованої риби.

Формування споживних властивостей та асортименту копчених рибних товарів. Способи копчення риби. Асортимент, вимоги до безпе́чності та я́кості, пакування, умови і терміни збері́гання копченої риби.

Сушені та в'ялені рибні товари: чинники формування я́кості, асортимент, вимоги до безпе́чності та я́кості, пакування, умови і терміни збері́гання.

Товарознавча характеристика рибних напівфабрикатів та кулінарних виробів. Асортимент, вимоги до безпе́чності та я́кості, пакування, дефекти, умови і терміни збері́гання рибних напівфабрикатів та кулінарних виробів.

Формування споживних властивостей та асортименту рибних консервів та пресервів. Класифікація та аналіз асортименту рибних консервів та пресервів провідних виробників. Вимоги до безпе́чності та я́кості, маркування, пакування, дефекти, умови і терміни збері́гання рибних консервів та пресервів.

Класифікація ікри та ікр'яних товарів. Вимоги до безпе́чності та я́кості, маркування, пакування, дефекти, умови і терміни збері́гання ікри та ікр'яних товарів.

Класифікація, характеристика, харчова цінність водних нерибних об'єктів промислу: промислових безхребетних (ракоподібні, молюски, голкошкірі), морських ссавців, морських водоростей, морських трав. Вимоги до безпе́чності та я́кості, маркування, пакування водних нерибних об'єктів промислу. Дефекти, шляхи попередження та способи виявлення. Умови і терміни збері́гання водних нерибних об'єктів промислу.

Вимоги до транспортування риби та рибних товарів.

Тема 26. Харчові концентрати

Класифікація і характеристика асортименту харчових концентратів: перших і других обідніх страв, солодких страв, напівфабрикатів виробів з борошна, сухих продуктів для дитячого та дієтичного харчування, сухих сніданків і картоплепродуктів. Чинники формування споживних властивостей. Аналіз асортименту харчових концентратів провідних світових фірм-виробників та вітчизняних компаній.

Вимоги до безпе́чності та я́кості, маркування, пакування, транспортування, дефекти, умови і терміни збері́гання харчових концентратів.

Список рекомендованих джерел

1. Зрезарцев М. П. *Товарознавство непродовольчих товарів: навч. посіб.* / М. П. Зрезарцев, В. М. Зрезарцев, В. П. Параніч. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 328 с.
2. Сирохман І. В. *Товарознавство продовольчих товарів* / І. В. Сирохман, І. М.

- Задорожний, П. Х. Пономарьов. – К.: Лібра, 2007. – 598 с.*
3. *Товарознавство. Продовольчі товари: навч. посіб. / О. Г. Бровко та ін. – К.: Кондор, 2018. – 729 с.*
 4. *Товарознавство: підручник. Т. 1: Непродовольчі товари / Н. В. Мережко, О. Р. Мокроусова, Л. А. Коптюх та ін. – К.: КНТЕУ, 2019. – 760 с.*

** Курсивом виділені літературні джерела, які є у бібліотеці КНТЕУ.*